

Dua

Dua, kulun Rabbine çağrısı, O'na yakarması, O'nunla konuşması, O'na içini dökmesi, O'nu yardıma çağırması, O'ndan yardım dilemesi, O'na muhtaç olduğunun itirafı, O'nun erişilmez güç ve kudret sahibi olduğunun şuuruyla O'nun her şeye yeteceğinin teslimidir. Dua, aracısız olarak Yüce Rab ile iletişim kurmak, O'nunla söyleşmektir.

Dua, Rab ile kul arasında kurulan bir nevi canlı bağlantıdır. Aracısız olarak kulun Rabbisine içini döküşü, sızlanışı ve yakarışıdır. Dua Rabb'e çağrı, ya da Rabb'i yardıma çağrıdır. Dua kulluğun en kestirme yoludur. Rabbena (=Rabbimiz), Allâhhümme (=Allâhım) sözleriyle başlayan dua, kulun Rabbisi ile diyalogudur. Kulun Rabb'ini hatırlamasıdır, O'nu zikridir. Bunun için dualara ezkâr(=zikirler) denmiştir. Yine dua, kulun Rabbisine sığınmasıdır.

Kur'ân-ı Kerîm, Fatiha duasıyla başlar ve Felak-Nâs dualarıyla sona erer. Dua ile başlayıp dua ile sona eren kitabımızda, duanın gereğini ve önemini bildiren âyetler vardır. Yine Kur'ân, pek çok dua örneği ile doludur. Yüce Allah (c.c.), kendisinden nasıl isteneceği hakkında bilgi vermek için pek çok peygamber ve salih kulunun yaptıkları duaları bize anlatır. Bu dualar kabul olmuş, anlamlı ve özlü dualardır.

Dua, hayatımızı kuşatan/kuşatması gereken bir gerçektir. Tıpkı Kitabımızın dua ile başlayıp dua ile sona erdiği gibi, insan da doğumundan ölümüne kadarki süreçte dua ile hep iç içedir. Anne-babamız “Allah’ın emri ve Peygamberin kavliyle” diyerek girdiler dünya evine.. Besmeleyle yoğruldu hamurumuz. Ve sonra biz dünyaya geldik. Daha doğar doğmaz kulaklarımıza ezan/kamet okundu dua niyetiyle.

Geldiğimiz bu dünya sınav salonunda Yüce Yaratıcı’nın bizim için uygun görüp belirlediği bir süre ömür süreceğiz. Sınav süresi sona erince ayrılacağız dünyadan. Ardımızdan yine dua niyetiyle namaz kılınacak ve dualar edilecek.

Önemli olan ise bu iki dua demetinin arasını, diğer dua demetleriyle süsleyip, hayatı bir güzel dua buketine dönüştürebilmektir.

Duadan en ileri düzeyde sonuç alabilmek için, dua şuurunun oluşması gerekir. Bunun için de kimden, neyi, ne zaman ve nasıl isteyeceğimiz son derece önemlidir. Bu bilincin oluşması için öncelikle bir dua örgüsü olan Kur’ân’ı çokça okumak, sonra da ağız dualı bir insan olan Peygamberimizi tanımak gerekir. Kısaca Yüce Allah’ın ve Hz. Peygamber’in bizlere sunduğu dua örneklerinden faydalanmak gerekir.

Kırk Yaş Duası

İşte Kitabımızın bize sunduğu dua örneklerinden birisi de insanın özellikle kırk yaşına basınca yapması gereken şu duadır:

Biz insana, anne ve babasına güzel muamele etmesini emrettik. Zira annesi onu nice zahmetlerle karnında taşımış ve nice güçlüklerle doğurmuştur. Çocuğun anne karnında taşınması ve süttten kesilmesi otuz ay sürer. Nihayet insan, gücünü kuvvetini bulup daha sonra kırk yaşına girince, “Ya Rabbî!” der. “Gerek bana, gerek anneme babama lütfettiğin nimetlerine şükür yoluna beni sevk et. Senin razı olacağın makbul ve güzel iş yapmaya beni yönelt ve bana salih, dine bağlı, makbul nesil nasib eyle! Rabbim! Senin kapına döndüm, ben sana teslim olanlardanım.” İşte Biz, onların yaptıkları en güzel işlerini, taatlerini kabul edip, günahlarını affedeceğiz. Bunlar cennetlikler arasındadırlar. Bu, onlara söz verilen gerçek bir vaaddir.

Fakat bir de öyleleri var ki, kendisini imana dâvet eden anne ve babasına: “Öf be! Yetti artık! Benden önce nice nesiller ölüp de geri dönmediği hâlde, siz beni mezarımdan dirilip çıkarılmakla mı korkutuyorsunuz! derken, onlar: Allah’a sığınıp yalvararak oğullarına: “Yazık ediyorsun kendine! derler, imana gel, Allah’ın vâdi elbette gerçektir.” O ise yine de: “Bu âhiret inancı eskilerin masallarından başka bir şey değildir” diye diretir. İşte onlar, kendilerinden önce insanlardan ve cinlerden gelmiş geçmiş topluluklar içinde, haklarında azap hükmü kesinleşmiş olanlardır. Çünkü onlar hüsrana uğramış kimselerdir.

Kırk Yaşın Önemi

Kırk yaş, sinn-i kemal, yani olgunluk yaşıdır. İnsan, kırkına basınca maddî ve manevî, aklî ve bedenî birikim ve donanıma sahip olarak kemale erer. Peygamberimiz başta olmak üzere pek çok peygambere peygamberlik vazifesi kırk yaşında verilmiştir. Pek çok ilim adamı, kırk yaşından sonra eser yazmaya başlamıştır. Dua ile de kırk yaşa gelince yapılacak diye bir şey yok, ama kırk yaşa özellikle vurgu yapılmıştır. Zaten âyette rühd çağında da bu duanın yapılması gereği vurgulanmıştır. Rüşd çağının, 13, 18, 25, 33 yahut 40 yaş olabileceği konusunda görüşler vardır (Razî, Tefsir, 28:16).

Kırk yaş, ortalama insan ömrünün ortasıdır. İnsan, bu çağda geçmişindeki birikimlerinden hareketle geleceğe dönük hazırlıklara daha yoğun bir biçimde yönelir. Bazılarında bu çağdaki bu sorgulama ve kararsızlık çeşitli bunalımlara sebep olabilmektedir. Bu yüzden kırk yaş sendromu, kırkıdan sonra azma literatürümüzde meşhurdur.

İnsan, genellikle kırk yaşına basınca çocukları yetişmiş olur ve acısı tatlısıyla anne baba olmanın ne demek olduğunu daha iyi anlamaya başlar.

Kırk sayısının daha başka özel sebepleri de olabilir. Nitekim kültürde kırk rakamına çeşitli anlamlar yüklenmiştir. Kur'ân'da kırk sayısı üç yerde, biri Hz. Musa'nın Tûr'da geçirdiği kırk gece ile ilgili olarak (Bakara, 2/51); ikincisi, İsrailoğullarının kırk yıl çölde perişan bir hâlde dolaşması anlatılırken (Maide, 5/26); bir yerde ise yazımızın konusu olan dua ile ilgili olarak (Neml, 27/19) geçer.

Duadaki Mesajlar

Rabbimiz, hem bizi dua etmeye yönlendiriyor hem de bize dua öğretiyor. O'nun öğrettiği dualar, son derece anlamlı, kapsamlı ve yerli yerince kelime ve cümlelerden oluşmuştur. İlâhî kaynaklı dualar kabul edilmeye lâyık ve en yakın dualardır. Bu yüzden onlardan çokça yararlanılmalıdır. Zaten aynı dua, Kur'ân'da az bir farkla Hz. Süleyman'ın duası olarak da bizlere sunulur (Neml/27: 19).

Duada önce, Yüce Allah'ın üzerimizdeki nimetleri hatırlanıyor, o nimetlere gereği gibi şükretme imkânı isteniyor. "Senin nimetin" denilerek nimetin gerçek sahibine dikkat çekiliyor. Gerçek şükür, nimetin nimet olduğunu bilmek, nimetin asıl sahibini tanımak, nimeti asıl sahibinin ölçüleri doğrultusunda kullanmak, nimet sahibine dilimizle teşekkür etmek, nimetin elimizden alınıvereceğini düşünmek, lâyıkıyla şükredebilmek için Yüce Allah'tan yardım istemekle olur.

İkinci olarak duada, anne-babamıza bahşedilen nimetler hatırlanıyor ve onlara da lâyıkıyla şükredebilme arzusu dile getiriliyor. Anne babamız da nimetlerin en büyüğü, evlât olarak biz de onlar için büyük nimetleriz. Bu nimetlere şükredebilmek için ise, anne babanın kıymeti bilinmeli,

onların haklarına riayet edilmeli, onlara öf bile denmemeli, her bakımdan onlara kol kanat germeli, onlara yaraşır evlât olmalı ve nihayet onlara dua etmeli.

Üçüncü olarak, Cenab-ı Allah'ın hoşnut olacağı salih amel işleyebilme konusunda O'nun yardımını isteniyor. Her zaman ve her yerde salih davranışların insanı olmak son derece önemlidir. Salih amel, hem kişinin kendisine, hem de başkalarına yararı olan ve Yüce Allah'ın razı ve hoşnut olacağı tüm davranışlardır. Allah'ın ve kulların haklarına riayet edilerek yapılan tüm davranışlar bu kavramın içerisine girer. Salih davranış, sulh ve ıslah merkezli her harekettir. Onunla kişi hem kendini, hem de başkalarını ıslaha çalışır. Toplumda salih davranışların yaygınlaşması, iç barışın, esenliğin, ıslahın yaygınlaşması demektir.

Dördüncü olarak, “bana salih, dine bağlı, makbul nesil nasib eyle; zürriyetimi benim için ıslah eyle” isteği geliyor. Çoluk çocuğumuzun iyi olması için yapılması gerekenleri yaptıktan sonra dua etmeli. Neslimizin salihlerden olması önemli, ama onların salihliğinden bizim de yararlanmamız daha da önemli ve güzel. Nice dindar evlâtlar vardır, anne babalarına hayrı yok, onlara dargındır. Yahut anne baba, çocuğu doğru yola gelmeden, salih davranışlarınadımı olmadan dünyadan göç etmiştir. Duada, “evlatlarımız salih olsun, onların bu güzelliğinin bilhassa ahirette bize de yararı olsun”, deniyor.

Beşinci olarak tevbe geliyor. Tevbe, kulun Allah'a dönmesi, günahı bırakıp O'na itaata yönelmesi, günahı için O'ndan af dilemesidir. Kişi, insan olması hasebiyle her zaman olduğu gibi, anne-baba olurken, çocuklarını yetiştirirken de yapması gerekenleri yapmamış, yahut eksik yapmış olabilir. İşte tüm bu eksikliklerden dolayı tevbe. İşlediğim günahlarımın affı için tevbe, işleme ihtimali olan günahlara düşmeme konusunda Allah'ın yardımını için tevbe.

Son olarak Müslüman olduğumuzu teyit ve te'kid ediyoruz. O'na teslim olduğumuzu, her şeyimizle O'nun olduğumuzu ilan ediyoruz. Zira Müslüman yaşamak kadar, Müslüman olarak dünyadan göç etmek de önemlidir. Onun için "canımı iyiler safında Müslüman olarak al, beni salihlerin arasına kat!" diye duada bulunmalı, bu duaları dilimizden hiç eksik etmemeliyiz.

Sonraki âyetlerde ise hayırsız evlât ve onun özellikleri anlatılıyor.. Bu âyette hayırlı evlât portresi çizildi, ardından hayırsız evlât profili çiziliyor. Karşılaştırmalı olarak iki tip sunulur, hayırlı evlât olmaya yönlendiriliyor. Sonuçta her insan, birilerinin evlâdıdır. Buna göre her evlât iyi olsa, herkes iyi olacaktır. Toplumun iyi olması, evlâtların iyi olmasına bağlıdır.

O hâlde Rabbimizin bize sunduğu bu anlamlı duayı kuşanalım, onu dilimizden ve gönlümüzden hiç düşürmeyelim.